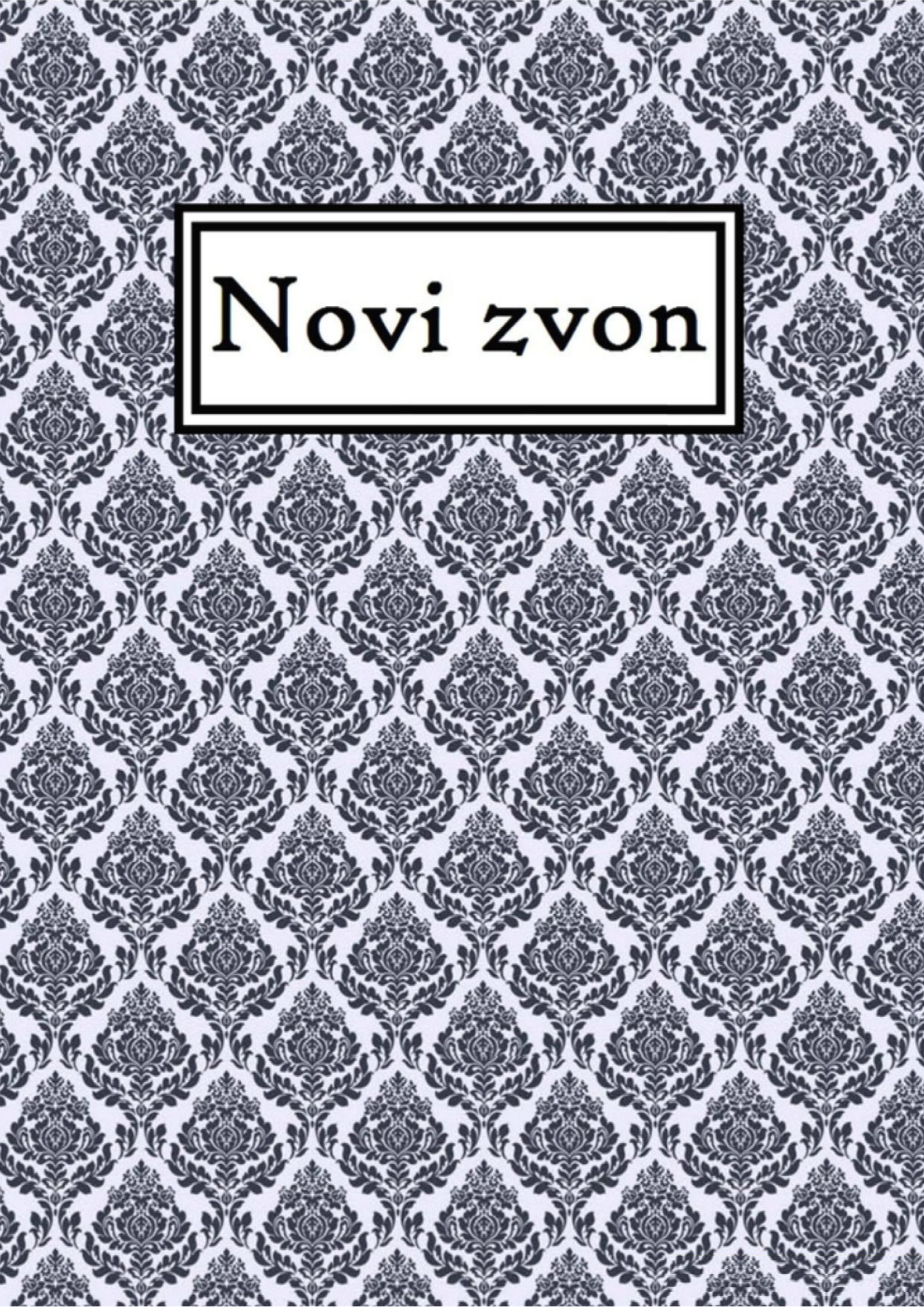

Novi zvon

Novi zvon, letnik II, številka 9

Urednica:
Gaja Jezernik Ovca

Mentor:
dr. Tomo Virk

Oblikovanje:
Gaja Jezernik Ovca

Naklada:
∞

Ljubljana, september 2013

Kazalo

Intervju: Helena Čehovin Gerželj	3
Majda Arnhauer Subašič: Misel; Nihče	5
Majda Arnhauer Subašič: Chicago 1929	6
Sara Remžgar: Čaka te pošta	7
Sara Remžgar: Igrišče za dve	8
Sara Remžgar: Nepredstavljivo	9
Sara Remžgar: Išče se ženska z otrokom	10
Partik Holz: Šampanjec za budne	11
Alojzija Mrak: Pigmalion ali brezvoljnost ali vztrajnost je nagrada?	13

HELENA ČEHOVIN GERŽELJ

*Naša želja za naslednje leto je nedvomno, da bi se festival Vilenica vrnil
nazaj domov med Kraševce in kraške vasi*

Ko tvoje ime napišem v Google, se mi ponudi dolga vrsta zadetkov, zato me res zanima, kje si objavljala, kako in o čem pišeš, kakšne literature se rada lotiš, s čim se trenutno ukvarjaš?

Nekaj sem objavljala že prej v srednji, enkrat sem bila tudi nagrajena na državnem nivoju in sicer je šlo za lit. natečaj na temo Moja (največja, edina, prva, večna) ljubezen. Potem pa kaj vem. Tu pa tam. V resnici nisem veliko pošiljala pesmi okoli oz. jih sploh nisem. Mogoče bi bil že čas, da se vržem v to. Imam svojo knjižico v katero zapisujem pesmi, vanjo rišem, lepim ipd. – in jo seveda tudi pridno skrivam. Na literarnih večerih preberem včasih tudi kaj iz nje, ne pa vedno. Čakam na pravi čas, ko bom pripravljena in ko se mi bo vse skupaj zdelo dovolj dobro. Mogoče bom pa letos začela s pošiljanjem, kar nekaj potrditev sem namreč že dobila. Pišem večinoma o stiskah. Včasih sem veliko pisala o ljubezni, zdaj pa več pišem o neuspehu, o ujetosti, utesnjenosti, nezmožnosti razvoja ipd. Veliko pesmi je napisanih pod vtisom kakšnih potovanj in so zgolj impresije. Sem pa ena tistih neurejenih in neorganiziranih ljudi, kar pomeni, da je ogromno popotniških besedil izgubljenih, potem spet najdenih na dnu kakšne torbice ipd. To so zmečkani, polit, raztrgani papirčki ali pa izgubljeni osnutki sms-ov na mobitelu. Včasih vklopim kak star telefon, ko ga komu posodim, če njegov zariba, in najdem mnogo takih osnutkov. Vedno govorim, da se bom spravila in enkrat za vselej to uredila. Mogoče, nekoč. Kaj berem, težko odgovorim, ker je to zelo široko polje. Res dolgo nisem brala poezije, če prav pomislim, ker sem se skušala vreči na romane, ki sem jih kar malce zanemarjala. Redno je na sporedu dramatika, tudi zato, ker pišem dramske tekste in ker se iz tega največ naučim, vsaj tako pravijo. Kar se tiče dramskih tekstov, sem si letos oz. že lani blazno želela napisati komedijo, ker vem, da je to nekaj zelo težkega, če ne najtežjega, in sem zato hotela to poizkusiti. Sergio in Bruna sta torej nekako zaživela, ne pa še prišla do konca. Ne vem, kaj bom. Letos sem imela blazno noro leto, nabito do stropa, tako da sem pisala skoraj vedno ponoči, veliko tudi na silo npr. za Teden slovenske drame ali za končno produkcijo v Mini teatru. Včasih sem k svoji poeziji s kitaro dopisala akorde, pojma nimam, kje je tisti zvezek. Nekje v moji stari spalnici pri starših. Ampak to bom pa še počela. Vedno sem blazno uživala zraven. Po ure in ure preigravala svoje in tuje komade. Trenutno pišem gledališke kritike za Airbeletrino, sicer ena je kritika pesniške zbirke. Kar se tiče dela doma na Krasu, v Lokvi, se tudi udeležujem, kar se le da. Na čelu s Tinkaro Kovač imamo tako malo ekipico, s katero imamo velike načrte, da bi čim bolj spodbujali razvoj kulture na Krasu.

Ukvarjaš se s poezijo, prozo in dramatiko, kar se mi zdi zelo širok spekter za tako mlado ustvarjalko. V kateri od teh zvrsti se počutiš najbolj 'doma'?

Proza kar malo spi zadnje čase. Skozi otroštvo sem imela različna obdobja in eno izmed teh obdobji je bilo nedvomno v celoti posvečeno prozi. Pisala sem grozljivke navdihnjene po romanu Roberta Lawrencea Stinea, *Kurja polt*. Pred tem so bile zgodbe o družini, o prijateljih ... po tem pa seveda ljubezenske zgodbe. T.i. pesmice

so me spremljale skozi vsa obdobja. No, mislim, da je poezija obdobje *Kurje polti* vseeno preskočila. Takoj ko sem "izvedela", da igra na odru prihaja iz dramskega teksta, sem začela brati tudi drame. Fotografski spomin me pelje v tisti zvezek kjer sem zapisovala na začetku imena oseb z velikimi črkami, pa dvopičje, potem tekst, ampak se res ne spomnim več za kaj je šlo, pa tudi količinsko mislim, da je bilo tega malo nič. Z dramatiko sem se tako intenzivneje začela ukvarjati šele na fakulteti. V obdobju pubertete sem se namreč več ukvarjala s hard rock in heavy metal glasbo kot z literaturo. Težko bi rekla, kje se počutim najbolj doma. Odvisno od trenutka, od napisanega, od teme, ki zaživi v eni zvrsti bolj kot v drugi. Ob "praznikih" raje berem romane, ob vsakdanjostih pa dramatiko in poezijo, recimo.

Praviš, da si se v dramatiko 'zaljubila' šele v času študija. Meniš, da te študij primerjalne književnosti (dovolj) spodbuja pri pisanju, pri razvijanju idej, ali pa so to morda obštudijske dejavnosti (recimo dramski krožek)?

V dramatiko sem se zaljubila že prej, samo pisala je nisem. Predvsem sem jo vzljubila zaradi njene polnosti. Vseeno se mi zdi, da je precej specifična, sploh za bralce, ker v polnem zaživi šele na odru. Kar se tiče študija, pa vsekakor študijski program ne daje toliko poudarka na samo pisanje. Verzologija in Kreativno pisanje spodbujata poezijo, nekaj je tudi kritike, dramskih tekstov pa sploh ne. Ampak to je odločitev posameznika, saj študij ni pretežno k temu usmerjen. Vsekakor pa oddelek in profesorji to spodbujajo (predvsem govorim za Dramski krožnik) in tudi prebirajo naše tekste, npr. revijo *Novi zvon* in upam da tudi prihajajočega *Ocvirka*.

Kot gostja si bila povabljena tudi na letošnji literarni festival Vilenica. Kako dojemáš ta festival v okviru spodbujanja kulture na Krasu?

Zelo sem počaščena, da bom lahko del tega prestižnega festivala in verjamem, da bo to zame prav posebna in nepozabna izkušnja. Sam festival pa je letos nekoliko drugače zastavljen kot pretekla leta, saj se je središče iz Lipice preselilo v Koper. Tako bo festival zaživel v duhu mestih uličic in kavarn, kar pa nima nobene neposredne povezave s Krasom in Vilenico. Za to mi je blazno žal, saj tu festival izgubi eno izmed svojih osnovnih lastnosti. Izgubi navdih kraške pokrajine, izgubi naravo, utrip, burjo, pršut, teran in kraške borjače. Naša želja za naslednje leto je nedvomno, da bi se festival Vilenica vrnil nazaj domov med Kraševce in kraške vasi, za kar se bomo nedvomno tudi trudili. Zato lahko na tvoje vprašanje odgovorim s tem, da žal letos nimata festival Vilenica in spodbujanje kulture na Krasu skoraj nič skupnega.

Intervjuvala: Veronika Šoster

Majda Arnhauer Subašič

Misel

Drobec v pajčevini zavesti.
Včasih le preblisk, nejasna slutnja,
kdo ve, od kod porojena.
Drugič prodorna in jasna,
izražajoča poglede in vizije,
ki bodo vodilo množicam.
Ponotranjile jo bodo,
sprejele za svojo,
jo postavile na oltar
in ji žrtvovale vse –
svobodo, bodočnost, mir.

Z znojem in krvjo ji bodo zvesto služile,
v njenem imenu šle v napad.
Ena od njih bo poslednja,
ki bo zaobjela življenje
in se utrnila v večnost.

Nihče

Pozabljen kakor zadnji pes
se opotekajoče potika naokoli.
V tujem mestu med tujimi ljudmi
tudi sebi tujec je postal.
Zgubljeno tava v množici,
ki ga je vsrkala vase.
Nekoč ga bo naplavila na breg,
zavrgla kot ničvredno smet.
Pogrešal ga ne bo nihče,
nihče objokoval.

Chicago 1929

Še se spominja zelene doline,
sočnega sadja in tolste drobnice,
vonja pravkar pečenega kruha
in topline domačega ognjišča.
Daleč sežejo spomini na čase obilja,
deželo otroštva na stari celini.

Drsajočega koraka in povešenega pogleda
tava med nebotičniki velemesta
iščoč zavetje za prihajajočo noč.
Mrak se pomeša z meglo,
hlad že pritiska, prazen želodec ječi.
Skorja kruha in kozarec mleka
pravo razkošje se zdi.
Naposled se utrujen zavleče
v vlažen kot opustele kleti in se,
ne meneč za družbo podgan,
premražen in lačen pogrezne v spanec.

Sara Remžgar
Čaka te pošta

Ob devetih zjutraj je zrak še zadušljiv.

Prejela sem sito v dar,
ki ga ljubkujem in svet ves spreminjam v barve.
Skozenj
se veje otopel katastrofični shod morilskih živali.

Presejem si žita ob šestih, ko molim
vstopne molitve pred sončnim vdihom,
presejem podaljšek zamrznitve, ko bova
nekje, nekoč izpila reko (lepo si mi jo narisala),
presejem lesket zgajenih škornjev mojega ljubega očeta.

Po osmih v jutru,
ko še žepe potegnem navznoter,
mi srce zavre v že znani popevkarski brozgi.

Ob devetih (pred deveto?), kdaj že?
Nad smrečje in mrak in višinsko razliko
se vzpenjam kot duh samotar iz svetilke
in duh izganjalec človeštva.

Ob devetih je zrak že zadušljiv.

Ižene iz ustaljenih fraznih pripetljajev
še tisto nečimrnost, iz katere se obljuba kraljev
prikova na vrtnico viteza in potrebo po še.

Igrišče za dve

Štirje barviti lončki se razpenjajo
ob igračah samotne votline
z razpokami spominov moje matere. Matere.
Rebekini zajčki ležijo posušeni
v svoji nevednosti
in pričakovanju nujne kaplje češnjevega soka.

Vztrajam tam,
kjer več ne seže pogled zemeljskih upov
in čakam na vnovično popoldne
zasneženih, modrikastih ptic,
ki se želijo izgubiti tako kot jaz.

Sploh ne pospravim za sabo,
lepo mi je, ko se zavijem nazaj v koščeno toploto,
v klobčič med maminim popkom
in roko, ki boža izvir mlečnih zvezdic zaspank
v čas nežnosti, v čas ustrojen za dva.

Nepredstavljivo

Urini kazalec in minutni kazalec in jaz
si podajamo roke.
Bolečini je prišlo že v navado prijateljstvo
z odlomljenim udom, luna pa ne vidi nič,
kar je skrito v kronanih nasprotjih -
nevarnostih srca.

Ženska, ki leži pod oknom tvojega predmestja
se ovija okrog obglodanih kosti
kot mesojeda ubijalka.
Modri biseri trkanja po prsih,
slama, blato, srd izpod razcefranih nohtov,
srajčica nagubana, roza in siva, globoko v očeh.

Ženska, ki udarja po vratih,
sredi noči, preden, preden se zdani,
vpije tvoje ime, išče
v mozaiku raztelešenih obljub,
zamazana od izbljuvkov,
od vročice rdeče-črnega kristala, ki je treščil
ob njegovo čelo,
v sanjah, samo v sanjah.

Ženska, ki jo pustiš umreti
na dvorišču lažnivega zaupanja in osiromašenih, visokozvenečih besed
se ponovno sklanja k tebi
in ti riše, izrezuje kroge,
ki vodijo do ognja
nepredstavljivega,
do odgovora na izbruhan surov spomin,
posiljen, poteptan, zakopan
tja, kjer je nepredstavljivo temno, temnejše.

Upanje, tista stvar s perutmi,
se mi je zataknila v grlu
in obudila žensko, ki je izpila morje,
ki (pripravljena na konec)
poslednji dan in vsak dan za njim odide
do nepredstavljivega in nazaj v to,
čemur pravijo življenje,
Do kdaj?

Išče se ženska z otrokom

V malo obmorsko kavarnico
je prišla. Prvi dan.
Čez čas, ko se je napolnila z živalskim vrtom
in okusom kiselkaste soli pomešane s svilo,
jo je strah postopoma zmlél vase.
Dve haljici kakor bolniška predpasnika,
iz katerih kukata dva para nožic,
si namakata lesket v neskončnih pajčevinah,
ki jih je spletla v njej. Zanj.

Drugi dan. Dve luni polagoma sijeta
in močno zaljšata stanje – sedaj, ko je vse to naravno,
seveda, dve deklici, deček,
da je odsev manj dopolnjen
v znamenju brozge aprilskih nalivov prihodnjega leta
- tistih, ki sem jih sama prinesla na svet.

Izrez pajčolana je tretji dan v prepadu.
Vanj pahne vse mirje,
dvoje zažganih oči kot nebеса razbeljenih
in priklíče v izvidnico tiste, ki bodo to dete,
pozlačeno, izgnano v novo bleščečo kletko,
použili in ji ga nazaj izpljunili
med ribice in tiste ljudi, ki so ženske.

Še bo dišala po agavinem soku.

Šampanjec za budne

Ja, očitno je prišla v nepravem trenutku, ne govorim, da so pravi ljudje na pravih mestih ob pravem trenutku, a karkoli je že to bilo, nisem hrepenel po novem srečanju in sem ga temu primerno odlašal, saj je bilo tudi veliko reči, ki so me motile.

Spoznal sem jo na pogrebu teden dni nazaj. Tistem, na katerem je vdova žalovala naga. Bila je seveda cela v črnem, tako kot se za žalovanje spodobi. Že takrat bi mi moralo biti jasno, da je njena obleka veliko bolj črna od ostalih. A kaj, ko je potreba slepa. Le kdo še na pogrebu osvaja ženske? Nikogar si ne uspem priklicati v spomin. Očitno sem res edini cepec v moji bližnji okolici, drugi že vedo, da je to nevarno in sila nespodobno početje.

Do nje sem pristopil šele na sedmini, ko je svojo črno obleko zamenjala s primernejšim sivim kostimom. Zrla sva si iz oči v oči, imela je res globoke temne oči, a sem vseeno uspel v njih videti svoj odsev. Ničesar ji nisem olepševal, čisti in goli flirt torej, nisem si mogel kaj, da ne bi ob uspehu dokončal kozarca s šampanjcem.

Zagotovo si mislite vse lepo in prav, le kraj bluzenja bi lahko bil primernejši. Naj vam že takoj vrnem s tem, da je morda vse to, kar se mi sedaj dogaja moja kazen, ker niti v času žalovanja in sloge, ne morem iz svoje kože. Že pet dni mi neprestano vibrira mobilni - klic za klicem, sms za sms-om. Res nisem več hrepenel po drugem srečanju in telefon sem vsakič utišal, sms-e pa preprosto in hladnokrvno ignoriral.

Naj se zamisli.

Prav tako že peti dan ne spim v svojem stanovanju, že peti dan se doma izogibam v večernih urah. Prvi dan je še bilo v redu, s pivskimi kolegi smo nazdravljali spominom in preklinjali zamujanje plač. Spomnim se tudi to, da sem se presneto hudo bal, da za vhodnimi vrati ne bi bilo mojega stanovanja, premnogokrat sem pijan zgrešil prava vrata ali celo nadstropje. Vseeno sem odklenil, a glej ga zlomka, zidovi so se majali in mavrično odbijali med sabo. Ničesar nisem prepoznal, to ni bilo moje stanovanje, spet sem nekam zašel, sem si mislil in zgodaj zjutraj omagal na usnjenem kavču. Sosednji nebotičniki so zrl v nebo iz vode, stene so se menjavale v ritmu glasbe, kot je najbrž življenje poplesavalo v najbližjih diskotekah. Če sem že pri tem, lahko le še opozorim, da sem se tretji dan utrujen od poplesavanja prebudil pred svojimi vrati. No, če so res bila moja vrata, v to nisem več popolnoma prepričan in če sedaj bolje pomislim, sem tam zagotovo zaspal zaradi tega, ker sem se prestrašil, da je za vrati res moje stanovanje in da me ona tam čaka.

Drži, poznala je moj naslov, naj vas ne zavede, nisem ji ga jaz izdal. Kmalu vam bo vse popolnoma jasno, niti malo vam ne bo čudno dejstvo, da ona poza vse najmanjše skrivnosti. Strinjali se boste z mano, da takšna pač je. A do takrat bom še malo stopnjeval napetost.

Danes ponoči sem na poti domov s kolesom skoraj zbil mačka, ki je stekel iz grmovja čez cesto, zadeva ni tako preprosta, sem si mislil in si postavil načrt za jutrišnji dan: najprej jutranji tek okoli jezera, nekje 10 km bi moralo zadostovati za vzdrževanje telesne kondicije, nato pod toplem tuš, potem k sosedu na domače tortilje, popoldne pa se bodo stvari že tako uredile, da me ob pol osmih spet ne bo doma. Naj me

čaka, mogoče me bo v šesto spregledala, upam, da pozabila. Res ni nikakršne potrebe, da se bolje spoznava. Zvečer pa pač bo, kar bo. Verjetno bom ponoči spet dve uri iskal ključe. Raje to, kakor da se dokončno srečava. Mogoče bo jutri spet boljši, ne v to sem povsem prepričan, pozabila me bo in jutri bo boljši.

Tako sem razmišljal, a kako je jutri padel! Kako je jutri padel! Pokosilo ga je kot v strelnem vodu pred ruskim mitraljezom. Ni odnehala, prekleto, res ni odnehala. Trmasto mi je poslala novo sporočilo. Joj, ta koža, vsega je kriva gola koža! Ves moker sem prebral njeno sporočilce:

Hej,

Dobiva se jutri
ob 19.30
v tvojem stanovanju,

*tvoja Smrt in poljubček :-**

No, sedaj veste, srečanje s kom tako odlašam in zakaj se takrat ne zadržujem doma. Smrt vedno pride nenapovedano, razen v mojem primeru. Smrt ti si res ena razvajena pička! Kdaj ti bo jasno, da se te z ignoriranjem hočem rešiti? Le kdaj boš dojela, da je med nama bil le kratkotrajen stik, trik? Tako zaljubljena je lahko le še smrt.

Iz dneva v dan se mi je zdelo, da je prišlo do strašanskega nesporazuma, da bi moral izreči besedo, ki bi ji vse pojasnila, vendar se seveda nisem spomnil prav ničesar primernega. Prav ničesar nisem imel v repertoarju, razen tistega otroškega obraza, ki sem ga vedno imel pripravljenega kot asa iz rokava. Tanka črta je med nepotrebno, klavrno, ubožno smrtjo in med napovedano smrtjo, ki lahko spremeni svet. Tudi sami že veste, na katero stran bi sodila moja.

Teden dni sem se tako potepal po mestu. Prihajal spat ob neprimernih urah, služba je trpela, a za življenje se je potrebno potruditi in potrpeti. Danes sem spet pozno ponoči prehodil prag svojega stanovanja. Iz hladilnika sem vzel steklenico peklenko dragega Armanda de Brignaca in si do vrha natočil kozarec tega žlahtnega penečega vina. Na prenosniku sem zagnal naključni predvajalnik glasbe, stanovanje so omrežile melodije: *Won't you die tonight for love, \ Baby join me in death, \ Won't you die, \ Baby join me in death* ¹ ... Tednu primerno sem zašepetal in praznil že drugi kozarec ter počasi drsel v stanje breztežnosti, dokler se ni nekdo za vrati navsezgodaj jezno naslonil na stanovanjski zvonec. Prišla je, sem si mislil ter si nalil še zadnji deci francoskega šampanjca in se ob tem mučil ostati buden.

¹ HIM - Join me in death

Alojzija Mrak

Pigmalion ali brezvoljnost ali vztrajnost je nagrada?

Dolgo časa je bil zaprt v tesni sobi, včasih je ni zapustil po več dni skupaj. Ni si dovolil niti ure počitka, dokler ni zadeve dokončal. Odkar se mu je porodila v glavi ta ideja, je mislil le nanjo in na vsak način jo je hotel uresničiti. Izklopil je telefon, računalnik, celo televizijo in se zaklenil v svoje stanovanje. Nikomur ni bil na voljo, saj se mu je zdelo, da bi še najmanjša motnja imela katastrofalne posledice. Ko je po več tednih sedel pred belim pregrinjalom, je v tišini sobe slišal bitje svojega srca. Nestrpno je pričakoval ta trenutek. Z roko je zgrabil platneno tkanino in jo v enem zamahu vrgel v nasprotni kot. Pred njim je stal on. Bel. Izklesan. Popolna, skoraj identična podoba ustvarjalca. Komaj opazna razlika se je kazala le v umetnikovi podhranjenosti.

Slekel si je haljo in opazoval neizmerno podobnost. Hodil je v počasnih krogih in si ogledoval svojo stvaritev. Z roko je počasi sledil hrbtnemu loku do zadnjice. Pokleknil je in poljubil hladno slonovinasto nogo. Prevzel ga je občutek vdanosti.

Nadaljeval je svoje odmaknjeno bivanje. Obšla ga je slabost, če je le za trenutek zapustil prisotnost kipa. Samo ob njem se je počutil izpopolnjenega, občutek, ki ga še nikdar prej ni poznal. Vsak dan mu je bil zunanji svet bolj oddaljen, bolj zamegljen. Živel je na majhnih količinah hrane, večinoma ostankih. Vendar se je še ob teh grizljajih počutil, kot da izkazuje nespoštljivost s svojo smrtnostjo, vulgarnostjo.

Po skoraj mesecu dni je postalo življenje v sobi nevzdržno, čeprav smrada po gnilobi in iztrebkih že nekaj časa ni več zaznaval. Postajal je vedno bolj bolan; želel si je svežine, ki mu jo je ponujala zunanost. Bal se je kazni, a vseeno je zbral dovolj poguma, da se je namenil proti vratom. Ko se je priplazil do praga, je zaznal strog pogled, uperjen v njegov hrbet. Obstal je na mestu z zaprtimi očmi in prikrival svoje ihtenje. Počasi se je obrnil, naredil nekaj korakov proti središču sobe, povесil pogled in se začel opravičevati. On pa ga je še vedno opazoval s tistim hladnim pogledom, prepojenim s prezirom.

Ni se upal več približati izhodu. Neštetokrat ga je začel pregovarjati, da bi mu dovolil vsaj pripreti vrata ... Neizprosni pogled ga je spravljal v nelagodje, zato je preživel svoje dneve v najbolj oddaljenem kotu tesne sobe. V vsakem trenutku je čutil njegov nadzor. Postopoma se je vanj naselil obsesiven strah za svoje življenje. Ni več spal. Hrbet je imel prislone na steno, oči niso nikdar zapustile slonovinastega obličja popolnosti sredi sobe.

Za trenutek sem prekinil svoje pripovedovanje in ga opazoval v njegovih blodnjah. Študentje so mirno čakali na moj sklep.

»Kot lahko vidite, bolnik trpi za paranooidno shizofrenijo. Kljub temu, da z nobenim izmed preizkušenih antipsihotikov nismo dosegli optimalnega rezultata, smo pa vendarle lahko opazili majhne spremembe v njegovih blodnjah. Kakšen mesec nazaj se je na zdravljenje pozitivno odzval, saj je želel tudi sam odstraniti motnjo, torej kip, iz

svojega življenja, a ni bil dovolj močan. Največ, kar lahko storimo, je, da smo potrpežljivi. Počakati moramo, da bo ponovno pripravljen sodelovati ... Dokler bo v stanju pasivnosti, je možnost razrešitve skoraj nična.«